pretative, regizorul Pál Antal a reușit să comunice cu forță semnificativă esența unui text valoros din literatura clasică românească.

Cu cele trei spectacole de elevată măiestrie, Teatrul de păpuși din Tg. Mureș a demonstrat că-și păstrează vie, nealterată, faima de colectiv fruntaș, serios și muncitor.

Bucuria mișcării (recital)

O redutabilă artistă a secției maghiare, Olysái Kornélia a susținut un recital de animație a... mîinilor. Suita de mici „poze" (pe care palmele și degetele le pot lua unele față de celelalte și împreună) a constituit un spectacol-surpriză. Fiecare „poză" era ilustrarea unui cuvînt, a unei stări afective, a unei idei — un antrenant exercițiu de alfabetizare a copiilor întru înțelegerea tuturor subtilităților de limbaj ce pot fi întîlnite în orice fel de spectacol teatral. Performanța artistei mînuitoare ne dezvăluie un har pedagogic dublat de vocație artistică.

TEATRUL DE PĂPUȘI DIN TIMIȘOARA

Povestea cucului de ceas de Șerban Foarță (recital)*)

Demnă de admirație, perseverența tînărului Ionuț Brancu de a pleda pentru sentimente delicate și pentru gingășie prin forme miniaturale. Efortul artistic nu a acoperit însă plenar nobila intenție a interpretului (mînuitor la vedere a patru elemente păpușărești cu tijă : un ceasornic, două păsări și o cutie cu muzică). Mai e de lucru, în continuare, pentru a se cîștiga teren pe tărîmul expresivității maxime.

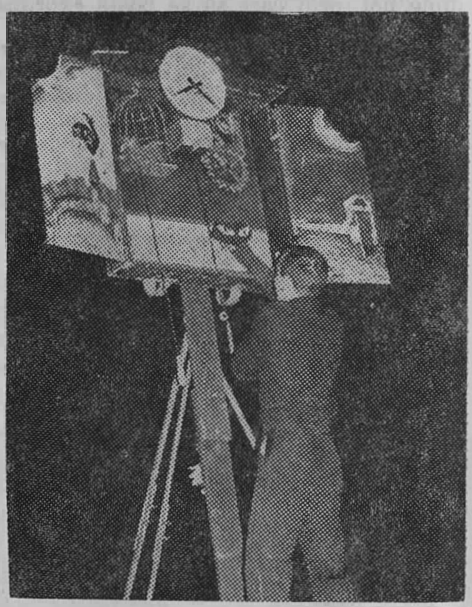
TEATRUL „ȚĂNDĂRICĂ"

Mănușa de Brîndușa Zaița Silvestru și Ludmila Szekely-Anton, după Mihai Eminescu.

Visul unei nopți de vară de William Shakespeare

Vîntură lume de Elena și Ștefan Sănduleșcu (recital) *)

Cele trei fațete cu care s-a prezentat la această ediție Teatrul „Țăndărică" s-au arătat deosebit de elocvente pentru definirea energiilor creatoare și a zestrei profesionale acumulate în acest colectiv **de marcă.** Privirea de ansamblu descoperă, ca fenomene exemplare, angajarea ideatică a repertoriului pe scrieri naționale și universale dintre cele mai ambițioase și dificile și alinierea în numeroasele distribuții a unui șir întreg de artiști-păpușari de prim rang, adevărate **vedete** ale genului. Confruntați

cu cele mai diverse stiluri și moduri de exprimare, cu cele mai diferite tehnici de mînuire și cu cele mai pretențioase partituri interpretative, artiștii păpușari de la „Țăndărică" se pot declara învingători, onorîndu-și de fiecare dată statutul.

*) *„Teatrul", nr. 12/1988.*

*) *„Teatrul", nr. 12/1988.*

www.ziuaconstanta.ro

La ora actuală, „Țăndărică“ se poate mîndri cu numărul mare de talente care-și perfecționează vizibil, de la o etapă la alta, mijloacele de expresie. Tineri sau veterani, actorii teatrului se angajează — în fața unor obstacole — să-și depășească condiția, să-și mențină prestigiul național și internațional, cucerit pe drept.

Pilduitoare au fost în acest sens, și în primul rînd, eforturile depuse de cei trei interpreți din **Mănușa,** Brîndușa Zaiță-Silvestru, Cristina Popovici și Paul Ionescu, pentru ridicarea nivelului măiestriei artistice din acest spectacol.

S-a dovedit încă o dată că, atunci cînd artiștii sînt de talie, o montare își sporește — de-a lungul multelor reprezentații — ceea ce la început era o prezență incertă: strălucirea și ritmicitatea s-au adăugat, astfel, eleganței și distincției avute încă de la premieră.

O sporită cursivitate și tensionare s-a manifestat și în **Vîntură lume** .

Echipa din **Visul unei nopți de vară** nu s-a lăsat nici ea mai prejos. Ingenioasele și îndrăznețele soluții scenice propuse de Cristian Pepino în acest spectacol original și interesant pentru a argumenta și potența ideile și semnificațiile textului cu diverse modalități ale animației au cîștigat — prin încărcătura emoțională a exercițiului continuu pentru perfecționarea măiestriei — o și mai mare spectaculozitate.

Valeria DUCEA

O tradiție care obligă

Această a doua ediție a **Săptămînii teatrului de păpuși și marionete** a avut aerul de confruntare senină, destinsă, lipsită de grijile și obsesia turneelor: s-a desfășurat în tihnă, fără emoțiile concurenței valorice; deci — o confruntare scutită de suspiciuni și ambiții. Dominanta celor 7 zile, încărcate și dimineața și după-amiaza de spectacole, a fost calma curiozitate: pur și simplu mînuitorii. bucuroși de a se fi putut întîlni și de a rămîne împreună pe toată durata, au dorit să afle ce reacție va stîrni nivelul lor de profesionalitate: explicabil — aproape la fiecare spectacol publicul l-au constituit, în afara spectatorilor, înșiși mînuitorii... Virtuozitățile regizorale au fost, la rîndul lor, și ele, judecate cu aceeași părtinire. Au primit aplauze și acele montări al căror principal merit era faptul că îngăduiau ingeniozități de mînuire. Cele două spectacole care conțineau mai mult decît atît — **Scufița roșie** de la Constanța și **Luceafărul** de la Botoșani — au trezit o admirație cumva distantă. Nici cele două colocvii, organizate cu cele mai bune intenții, în jurul a două teme extrem de importante: „Psihologia copilului și receptarea imaginii teatrale. Teatrul de păpuși. o concepție plastică specifică. Scenografia ca personaj.“ și „Stadiul actual și direcțiile de dezvoltare ale teatrului de păpuși în România.“ — nu au prilejuit comentarii la obiect; cele cîteva luări de cuvînt care au pus în evidență incontestabilul fapt că regizorul este cel ce prilejuiește spectacole de substanță și prestigiu au rămas fără ecou (de observat că titulatura celor două colocvii a avut darul de a propune teme de cercetare care nu pot fi acoperite nici măcar în cîteva consistente sute de pagini. Plictiseala și „lirismul“ desfășurării celor două colocvii sînt un semnal de alarmă. E de dorit ca la ediția următoare, la aceste colocvii să fie invitați psihologi, pedagogi, critici și istorici de artă, care să prezinte în fața artiștilor mînuitori rodul cercetărilor și observațiilor lor, pentru care, desigur. vor fi fost invitați din timp. Minimalizarea acestor colocvii pînă la a fi un cadru pentru indigeste. inutile ori convenționale aprecieri asupra spectacolelor vizionate pînă atunci este o atitudine care deturnează în același timp și importanța acestui teatru și meritele organizatorice ale teatrului „Țăndărică“).

Dintre participanții care au fost invitați ceremonios să ia cuvîntul nici unul nu a comentat, bunăoară, tentativa de persiflare a germenului de expresionism sumbru, teriomorf, ce se ascunde în aparent senina poveste a Scufiței roșii; căci meritul regizoarei Mona Chirilă și al scenografei Eugenia Tărăsescu în spectacolul constănțean constă tocmai în faptul de a fi divulgat și discreditat prin umor eșafodajul teratologic camuflat al acestui basm care,

www.ziuaconstanta.ro

practic. debutează cu o sumă de interdicții, ia amploare printr-un jaf asupra casei bunicuței și se încheie, în mod fericit, printr-un asasinat săvîrșit de un alt personaj apărut, în mod nesperat de salvator, la sfîrșitul basmului. Acest spectacol dă de gîndit asupra unei teme de acută importanță : dramaturgia pentru copii pare să se apropie de un posibil reviriment ; în orice caz **Scufița** de la Constanța ne-a dezvăluit că tradiționalele basme ascund mai mult decît știam, decît puteam crede.

Marea performanță de a face dintr-o capodoperă a poeziei universale un spectacol de excepție — e vorba de **Lucefărul** realizat de Dan Frățiciu — prin forța împrejurărilor, întrucît a fost „programat" după colocviul despre scenografia ca personaj, nu a constituit obiect de comentariu. Tot astfel nu s-a bucurat de atenția ce o merita nici spectacolului Teatrului din Bacău care s-a arătat a fi cel mai nefericit din întreaga săptămînă. Așadar, zecile de reprezentații prezentate în cadrul săptămînii nu au făcut „altceva" decît să etaleze nivelele estetice ale producțiilor realizate în 16 teatre de profil. Să le etaleze pentru a fi judecate și comentate „din afară" de către specialiști. Meritul acestei săptămîni este indiscutabil : în fața „observatorilor", a comentatorilor s-a aflat cel mai complet posibilă panoramă a acestei arte. Rămîne de văzut dacă șansa oferită specialistilor va avea sau nu ecoul scontat. Teatrele așteaptă... ecourile. Oricît de tîrziu s-ar face ele auzite și citite.

E foarte probabil însă ca nici să nu fi fost nimerite comentariile savante în atare împrejurări : această a doua ediție a „Săptămînii" și-a conturat imediat și cu personalitate propria-i evoluție ; interesul participanților nu s-a îndreptat către arhitectura stilistică a spectacolelor, ci spre minuția de bijutier a rezolvărilor individuale. Pe drept cuvînt putem spune că intimitatea procesului de creație nu poate fi destăinuită atunci cînd artistul se află în pragul lui : „ce-ar fi dacă ?" sau „nu cumva e mai bine altfel ?", cînd întreaga sa atenție e îndreptată asupra unor nuanțe și detalii care, pentru noi, spectatorii, au o importanță obscură, dacă nu cumva sînt de-a dreptul insesizabile. Sporul de experiență personală a fiecărui participant aflat în postura de spectator îl bănuim a fi impresionant ; și se datorează în exclusivitate unei performanțe organizatorice izbutite de Teatrul „Țăndărică" — teatrul gazdă, și anume aceea de a fi asigurat prezența în sala de spectacole a majorității trupelor de-a lungul celor șapte zile pline de reprezentații.

Rămîne de gîndit dacă nu cumva, în acest caz, ar fi fost utilă instituirea ad-hoc, în cadrul „Săptămînii", a unei instanțe care să comenteze, să analizeze virtuozitățile de mînuire și să schițeze o ierarhie valorică a recitalurilor de înalt profesionalism. Desigur, artiștii și mînuitorii care s-au distins, care au atras atenția generală, au fost, în mod inevitabil și firesc, obiectul admirației și subiectul discuțiilor purtate în pauzele dintre spectacole. Nu despre aceste fericite excepții e vorba, ci despre celelalte — despre excepțiile întristătoare... cînd, prezentîndu-se într-o întîlnire de rang național a păpușarilor, acei realizatori de spectacole mediocre se pot sustrage discret discuțiilor, pierderea nu e numai a lor, ci a întregii mișcări păpușărești... E doar știut că starea „energetică" a unei arte nu e constatabilă numai prin spectacole extraordinare, uimitoare, de referință, ci și prin nivelul la care se situează cele mai slabe... Cu cît diferența dintre ultimul și primul nivel atins e mai mică, cu atît acea exprimare artistică se dovedește a fi performativă... Dar deja aceste propoziții țin de ceea ce am numit comentarii savante ; despre care am presupus că nu ar fi putut fi posibile...

Așadar, „săptămîna" și-a impus în mod spontan și cu dezinvoltură predilecția și interesul pentru o anume latură a acestei activități, și anume arta mînuirii ; rămîne de aflat dacă această restrîngere a interesului și atenției profesionale este expresia unei direcții către care se îndreaptă arta păpușărească în activitatea multelor teatre care au participat la manifestare, ori este reflexul narcisist al unei stagnări artistice. Mai degrabă această ultimă și nedorită variantă a explicației pare să stea în picioare : suficient de multe teatre au participat cu montări care au mai fost... prezente și în multe alte astfel de întîlniri de lucru. Cît ar fi de sensibilă, de emoționantă **Raza de soare** de la Arad, să o aducă pe scenă pentru a nu știu cîta oară este, în cel mai bun caz, cel puțin o impolitețe față de ceilalți participanți. Sînt spectacole de referință, cum e, bunăoară, **Cazul Pinocchio,** a căror prezență este aproape necesară. Sînt și cazuri cînd, din varii cauze obiective, spectacolul pregătit pentru o atare confruntare nu poate fi încă arătat ; motiv pentru care îl înlocuiești cu unul deja cunoscut... de observat că au fost epuizate aproape toate situațiile scuzabile ; la care se mai poate atașa încă una : teatrul dorește să-și prezinte un anume spectacol și în Capitală ! Speculate cu abilitate, toate aceste situații de excepție par să justifice, într-un fel, faptul că lista reprezentațiilor programate și înscrise în această „Săptămînă" seamănă foarte mult cu lista reprezentațiilor de la Botoșani, bunăoară... E-

www.ziuaconstanta.ro

fectul unei atare repetări nu e greu de întrevăzut: teatrele privesc cu prea multă candoare apariția unei reciproce toleranțe față de condițiile de participare, iar actorii mînuitori recurg la contemplarea propriilor lor mijloace de expresie...

Dar această „săptămînă" inițiată de Teatrul „Țăndărică", putem afirma că, de acum, are tradiție. E foarte posibil ca pentru cea de a III-a ediție toate teatrele participante să se pregătească astfel încît să evite neplăcutele și nesemnificativele repetări.

Severitatea celor cîteva dintre observațiile de mai sus se datorează, însă, tocmai ridicatului nivel de profesionalitate ce s-a vădit și cu acest prilej. (Recitalul păpușarului Ion Borțea, înduioșător de simplu și de naiv, a adus o mostră de primitivitate a acestei arte față de care oricine poate constata incomensurabila altitudine atinsă chiar și de cel mai slab spectacol prezentat în cadrul „Săptămînii". Emoționantă și copleșitoare în acel recital rămîne forța de fascinație pe care o conservă acest tip de spectacol fără nici o altă ambiție decît aceea de a fi ceea ce a fost dintotdeauna... Recitalul lui Ion Borțea a pus în evidență, mai mult decît cel mai complex comentariu, mutațiile ce au avut loc de-a lungul timpului în spațiul acestei arte. Și reprezentația lui Ion Borțea înveselește, animă, încîntă; așadar și acel nivel ar fi suficient pentru ca păpușăria să dăinuie... și totuși... rămîne să constatăm, încă o dată, că nivelul spectacolelor nu e dat de satisfacerea publicului, ci de calitatea și mesajul hotărîte, dorite, ambiționate de către artiști...).

În atare împrejurări este extrem de firesc, și chiar obligatoriu ca pretențiile să fie extrem de mari, iar cele cîteva spectacole de bună calitate artistică văzute în această săptămînă confirmă pe deplin așteptările noastre... Într-un fel sau în altul, în astfel de confruntări, cărora li se atașează comentatorii și comentariile lor... se plămădește una dintre cele mai strălucite înfățișări ale teatrului de animație european de mîine.

Paul Cornel CHITIC

Adnotări pentru mai tîrziu

Săptămîna pe puncte

● Excelent organizată „Săptămîna"! A dat posibilitatea tuturor trupelor să urmărească spectacolele colegilor din alte teatre. O adevărată săptămînă de reciclare. Aceasta este reciclarea cea mai eficientă, cea mai substanțială.

● „Săptămîna" a demonstrat existența unor scenografi, creatori inteligenți care înnobilează spectacolele... Spectacole care, însă, au prea adesea la bază texte mălățe cu o preponderentă culoare roz-cenușiu. Și mai grav mi se pare faptul că aceste texte vor să fie dramatizări după marii noștri scriitori. Opinia mea: „infantilismul roz" al unor texte provine dintr-o prejudecată; aceea conform căreia scenariile sau piesele pentru copii trebuie construite după un șablon, în genere și de obicei simplificator, în care lupta dintre Bine și Rău se rezolvă întotdeauna în favoarea primului, fără prea mare efort. Simpla identitate a Binelui îl și plasează în postura de învingător. De aceea încercările prin care trece eroul pozitiv au întotdeauna un deznodămînt previzibil. Și asta din pricina formalismului...

● Trecînd acum la montarea acestor spectacole prezentate de-a lungul celor șapte zile ale „săptămînii", constat că și aici există o prejudecată: aceea că micile noastre odrasle n-ar fi în stare să înțeleagă prea bine convenția teatrală. Dar, este știut că, datorită jocurilor lor care au toate la bază o convenție știută, precisă, inviolabilă și care se poate modifica numai într-un acord comun și entuziast, copiii sînt primii care înțeleg și sesizează convenția teatrală; ei sînt cei capabili să intre în rigoarea logică a convenției, înzestrați fiind cu o credință în dinamica și rostul a ceea ce noi numim convenție. Noi, adulții, putem fi invidioși pe propriii noștri copii.

● Plecînd de la această constatare mi s-au părut superioare spectacolele guvernate de logica convenției teatrale răspicat propuse. Nu exclud posibilitatea ieșirii din această convenție și a adoptării alteia; evident, atunci cînd această schimbare se justifică prin dramatism, deci prin spectacol. Aceleași gînduri le am și cu privire la prejudecata că „însuflețitorii" păpușilor și ai marionetelor n-ar putea sau n-ar trebui să apară și în postură de actori în fața publicului. Opțiunea pentru o asemenea soluție trebuie să aibă în acest caz ca justificare numai spectacolul, evident, o interpretare slabă, simplistă, exterioară, lipsită de har,

www.ziuaconstanta.ro